

टादि करोति तदधिष्ठानमपि पृष्ठत ऊर्णानाभिवदयमात्मारम्भण इति भावः (10.)

॥ २० ॥

या ते धामानि परमाणि यावमा या मध्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा ।

शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयं यज्ञस्व तन्वं वृधानः ॥ २१ ॥

हे विश्वकर्मन् हे स्वधावः स्वधान्नमस्यास्तीति स्वधावान् तत्सम्बुद्धौ हे स्वधावः मतुवसो रुः सम्बुद्धौ हन्द्सीति [पा० ८. ३. १.] रुः हे हविर्लक्षणान्नवन्ते तव यानि परमाणि उत्कृष्टानि धामानि या यानि अवमा अवमानि कनीयांसि धामानि उतापि च या यानि मध्यमा धामानि इमा इमानि पूर्वोक्तानि त्रिविधानि धामानि सखिभ्यो यज्ञमानिभ्यः शिक्षा देहि ह्यचोऽतस्तिड इति [पा० ६. ३. १३५.] संहितायां शिक्षापदस्य दीर्घः । क उपकार इति चेत् हविषि यज्ञमानसम्बन्धिन्युपस्थिते सति तन्वं स्वशरीरं वृधानः वर्धयन्सन् स्वयं यज्ञस्व । वयं यज्ञाम इति कथं वक्तुं शक्यम् मनुष्यः कस्त्वां यष्टुं समर्थोऽत एव ब्रवीमि स्वयं यज्ञस्व । वर्धतेः शानचि व्यत्ययेन शपो लुक् वृधानः । तन्वमित्यत्र वा हन्द्सीति [पा० ६. १. १०६.] पूर्ववृत्ताभावे यणादेशः ॥ २१ ॥

विश्वकर्मन् हविषा वावृधानः स्वयं यज्ञस्व पृथिवीमुत द्याम् ।

मुक्ष्यन्त्येऽभितः सपत्ना इहास्माकं मधवा सूरिरस्तु ॥ २२ ॥

हे विश्वकर्मन् हविषा मदत्तेन वावृधानः वर्धमानो ज्ञातृर्षः सन् मम यज्ञे पृथिवीं पृथिव्याश्रितानि भूतानि उतापि च द्यां द्युलोकाश्रितानि भूतानि स्वयं यज्ञस्व मदनुग्रहाय । किं च तत्प्रसादादन्येऽभितः स्थिताः सपत्नाः शत्रवो मुक्ष्यन्तु मोक्षं प्राप्नुवन्तु किं च इह यज्ञे मधवा इन्द्रोऽस्माकं सूरिः पण्डित आत्मज्ञानो पदेशकोऽस्तु ॥ २२ ॥

वाचस्पतिं विश्वकं ॥ २३ ॥ विश्वकर्मन् हविषा वं ॥ २४ ॥

हे ऋचौ व्याख्याति [८. ४५. ४६.] ॥ २३ ॥ २४ ॥

IV. चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो धृतमेनेऽग्रजन्नन्नमनि ।